

5778

Torah from Around the World

*Maak de Sjabbat speciaal, met heerlijk eten, met mooie kleren,
verkwik je hart met plezier:
voor het maken van dat plezier zal Ik je belonen.
(vert. CK)*

Abraham Joshua Heschel, The Sabbath

Sjabbat 10 maart 2018 / 23 Adar 5778, Wajakhél-Pekoedé, Sjabbat Para, Sjemot/Exodus
38:21 - 40:38

Tanach blz. 190 - 196

uit het 2e Sefer Tora: Bemidbar 19:1 - 22

Tanach blz. 307 - 309

Haftara: Jechezkeel/Ezechiël 36:16 - 38

Tanach blz. 1112 - 1114

*Commentaar: Rabbijn Gilah Langner, geestelijk leider van Kol Ami, de Reconstructionist
Community van Arlington, Virginia, USA.*

vertaler: Jochanan Belinfante

[Het Engelse origineel](#)

Verantwoording afleggen

Het verslag van Mosjé over alle materialen van het tabernakel is een voorbeeld van de eerlijkheid en transparantie waarmee wij onze zaken zouden moeten regelen.

Is het je ooit opgevallen dat de Tien Geboden slechts enkele verzen in de Tora beslaan, terwijl de constructie van het tabernakel verscheidene hoofdstukken toebedeeld krijgt? Misschien is het de bedoeling dat dit een weerspiegeling geeft van het leven zelf: momenten van hoog moreel belang en verheven gevoelens zijn kort en zeldzaam, terwijl boodschappenlijstjes, renovaties en dagelijkse taken enorm veel tijd kosten. Toch is dat allemaal goddelijk werk, lijkt de Tora ons te zeggen. Zelfs de meest creatieve taken hebben zo hun vervelende details; zelfs de meest alledaagse taken kunnen met diepere gedachten en heiligheid vervuld worden.

De sidra van deze week, Pekoedé, beëindigt het verslag over de bouw van het tabernakel. Dit heeft al met al vijf weken geduurd: twee weken voor de instructies met betrekking tot het ontwerpen van het tabernakel, twee weken voor het beschrijven van het constructiewerk, in het midden slechts onderbroken door Ki Tisa, het verhaal over hoe de Israëlieten hun eigen bouwplan bedachten, het gouden kalf.

„Dit zijn de berekeningen voor het tabernakel (...).” (Sjemot/Exodus 38:21). Zo begint Pekoedé, en vervolgt met ons te vertellen hoeveel goud, hoeveel zilver, hoeveel koper gebruikt werd bij de bouw. Dat lijkt vreemd. Als de bouw van het Misjkan gedaan werd volgens Gods specificaties en Mosjé de werkzaamheden leidde, waarom neemt de Tora dan de moeite ons een berekening te geven?

Als er iemand te vertrouwen was, dan Mosjé wel! Zijn deze verslagen echt alleen maar de afronding, de boekhoudcontrole, op één lijn met de uiterst nauwgezette blauwdruk voor het Misjkan? Of zijn zij bedoeld om indruk op ons te maken met de rijkheid en schoonheid van het Misjkan, gebouwd met zo'n overvloed aan kostbare materialen?

De rabbijnen leggen in de Midrasj een verband tussen de verslagen en de verantwoordelijkheid van de leiders ten opzichte van hun volk, en met de diepgewortelde verleiding tot oneerlijkheid en wantrouwen als het over kostbaarheden gaat. De midrasj zegt: „Mosjé zei: ‘Ik weet dat de Jisraëlieten mopperaars zijn. Dus zal ik hen een verantwoording geven over al het werk aan het Misjkan.’ Hij gaf hen toen zo een verslag – ‘Dit zijn de berekeningen voor de tabernakel ...’ - en gaf hen een verantwoording van elk onderdeel, of het goud, zilver of brons was dat voor het gebruik in de misjkan nodig was (...).”

Wat ook de gevoelens in het algemeen van de mensen voor Mosjé waren, als het om geld ging, was vertrouwen blijkbaar een schaars product. Natuurlijk, Mosjé genoot het vertrouwen van God, maar dat betekende niet persé dat hij ook door het volk vertrouwd werd. Zij die macht hebben, moeten zich bewust zijn van de jaloezie die hun macht en daden kunnen oproepen. Juist zij moeten aanvoelen wat de juiste handelwijze is, maar ook hoe mensen hun daden en standpunten zullen opvatten. De midrasj vervolgt: „Waarom vond hij dat hij verantwoording moest afleggen? De Heilige vertrouwde hem, zoals gezegd is: ‘(...) met Mijn dienaar Mosjé, op wie Ik volledig kan vertrouwen (...)’ (Bemidbar/Numeri 12:7). Waarom gaf hij dan rekenschap? Omdat hij de spotters van de generatie achter zijn rug hoorde spreken, zoals gezegd wordt: ‘Telkens als Mosjé zich [naar de ontmoetingstent begaf], gingen allen voor de ingang van hun tent staan en keken Mosjé na tot hij naar binnen was gegaan.’” (Sjemot 33:8)

Natuurlijk, als wij Sjemot 33:8 lezen, stellen wij ons voor dat het volk uit eerbied ging staan en met ontzag staarde naar Mosjé als hij omhuld werd door de wolkkolom in de ingang van de ontmoetingstent. De rabbijnen uit de Midrasj geven ons echter een andere betekenis. Volgens hen staat het volk daar in afgunst en maakt het minachtende opmerkingen achter zijn rug:

„Wat zeiden zij? Ze beloerden hem van achteren vol verachting en de een zei tegen de ander: ‘Kijk eens naar die nek van hem! Kijk eens naar zijn dijen! Hij propt zich vol met wat van ons is en zuipt op wat van ons is’. En de ander antwoordde: ‘Idioot! Een man krijgt zeggenschap over het werk aan het Misjkan, over talenten van zilver en goud, waarvan het gewicht en de aantallen te groot zijn om te tellen. Verwacht jij dan, dat hij zichzelf niet zou verrijken?’ Toen Mosjé dit geklets hoorde, zei hij: ‘Als jij leeft wanneer het werk aan het tabernakel klaar is, zal ik verantwoording aan je afleggen.’ Toen het klaar was zei hij: ‘Dit zijn de berekeningen voor het tabernakel (...).’” (Sjemot 38:21).

Hoe toepasselijk om te lezen over de noodzaak van behoorlijke boekhouding tijdens de nasleep van de economische crisis van een decennium geleden, waarin grote Amerikaanse banken failliet gingen. Niet alleen het omvallen van bedrijven en het verlies van banen en bedrijven heeft het land zo verbijsterd. Het is de schade veroorzaakt door de oneerlijke boekhoudingspraktijken van bedrijven, en de woede over directies die miljarden dollars verzilverden dankzij bedrijfsaandelen, toen deze bijna hun grootste waarde hadden.

In tegenstelling hiermee zijn de rekeningen van de tabernakel transparant, publiekelijk bekend gemaakt, hoorbaar voor het hele volk. Het volk heeft niet slechts zijn goud, zilver en koper gegeven voor het bouwen van het Misjkan, maar ook zijn vertrouwen. Pekoedé is zeer geschikt om organisaties binnen onze gemeenschap en bedrijven er aan te herinneren dat zij moeten handelen op het hoogste niveau van eerlijkheid en transparantie in de boekhouding, en zodanig dat het zichtbaar is.

Het woord *pekoedé* waaraan deze sidra haar naam ontleent, kan op verschillende manieren vertaald worden: rekeningen, verslagen, verantwoordingen. Het maakt ons er op attent dat rekeningen bijhouden niet slechts een verantwoordelijkheid is van ondernemers, maar een verantwoording is van hoe iemand zich te gedragen heeft in de wereld.

„Dit zijn de berekeningen voor de tabernakel, voor de tabernakel van het getuigenis.” Hiermee begint de sidra. De structuren waarmee wij onze gemeenschappen vorm geven getuigen van wat wij er in geïnvesteerd hebben. Hoe wij de goederen en het vertrouwen van andere mensen gebruiken of misbruiken, wordt uiteindelijk vastgelegd, door ooggetuigen gezien en verantwoord.